

КРАТКИЕ НАУЧНЫЕ СООБЩЕНИЯ

В. А. Казарян, С. А. Очинян

О силосовании клубней и ботвы картофеля

В Степанаванском районе отводятся большие площади под картофель и свеклу, ежегодно выделяется значительное количество клубней картофеля, как корм для животных. Однако эта масса при хранении дает большие потери.

Ботва картофеля, как правило, ко времени уборки бывает засохшей и не используется как корм для скота, а ботва свеклы используется в небольшой период во время сбора урожая. Указанное обстоятельство вызвало необходимость заняться вопросом использования ботвы картофеля на корм, более полного использования ботвы свеклы, а также вопросом хранения обрезанного и мелкого картофеля без потерь.

Заложение силоса из клубней картофеля. Картофель не является основным кормом для животного. Особенность картофеля заключается в том, что он богат крахмалом, а последний имеет большое значение для поднятия продуктивности и накопления жира у животных.

Животных можно кормить клубнями картофеля не только в сыром и вареном виде, но и в силосованном виде, при смеси с разными грубыми кормами.

В октябре 1950 года в колхозах им. Микояна, им. Арутюняна и „Победа“ Степанаванского района был заложен силос из клубней картофеля в смеси с саманом и листьями свеклы в цементированных ямах определенных размеров.

Заложенный силос в колхозе им. Микояна как при химическом анализе, так и при кормлении дал следующие результаты;

У заложенных в вареном виде клубней картофеля при химическом анализе вода составила 76,4%, протеин—2,5%, жир—0,5%, клетчатка—1,3%, безазотистые экстрактивные вещества—18,3%, зола—1%, нелетучие кислоты—1,4% и летучие кислоты—0,8%. Общая кислотность—2,4%, РН—4,2%, с приятным запахом, обыкновенного цвета, количество баллов по Михину—9.

Такие результаты анализа заложенного силоса были получены также во всех вышеуказанных колхозах.

Как показало детальное исследование, абсолютные потери за-

силосованных клубней картофеля достигли только 1—2%, причем были засилосованы только мелкие и обрезанные клубни картофеля, которые не используются для хозяйственных нужд. Общие потери таких же клубней картофеля при хранении для скормливания животных в сыром виде доходили до 15—20%.

Более значительные результаты были получены при кормлении молочных коров. Так, например, при кормлении выделенных 10 голов коров колхоза им. Микояна за этот период не наблюдались болезненные явления. Коровы поедали силос с большим аппетитом, молочность в среднем доходила от 5,9 до 10,4 литра, живой вес этих коров повысился в среднем на 9,3%.

Как было сказано выше, при массовом сборе картофеля, стебли и листья полностью бывают непригодны для скормливания скота.

Вопросом о том, как можно использовать ботву картофеля в зеленом виде, чтобы не повлияло на урожайность клубней картофеля, мы занимались под руководством доктора сельхоз. наук Т. С. Тер-Саакяна.

Так, в 1950 году в колхозе им. Микояна в летние месяцы при выращивании картофеля в разных фазах производился укос и закладывался силос в смеси с дикорастущими травами. Заложенный силос в зимние месяцы служил кормом для выделенного скота. Никакие отрицательные изменения среди этого скота не наблюдались, а, наоборот, скот хорошо поедал силос. Здесь особенно важно отметить то обстоятельство, что урожай клубней, скошенных с ботвой, по количеству почти не отличается от урожая контрольного участка.

Работа по укосу стеблей картофеля продолжалась и в 1951 году в колхозах сел. Куртан, Кирово и Агарак. Полученная зеленая масса вместе с дикорастущими травами закладывалась в силос для скормливания скота в зимние месяцы.

Необходимо отметить, что урожайность картофеля со скошенного участка не отличалась от урожая нескошенного участка.

Изучение ряда биологических вопросов, возникающих в связи со снятием ботвы картофеля, продолжается.

Таким образом, при силосовании клубней картофеля, хозяйство имеет возможность ликвидировать потери клубней при хранении и поднять их кормовое достоинство. Одновременно с этим, грубые корма (саман) при силосовании превращаются в легко усвояемые корма.

При скашивании стеблей картофеля в среднем зеленая масса с одного га составляет 150 цент. Понятно, что укрупненный колхоз им. Арутюняна, который имеет 130 га посевной площади картофеля и ощущает острую нужду в силосной массе, в течение года может получить 1950 тонн зеленой массы в виде дополнительного корма, а район в целом—18000 тонн массы без снижения урожайности и качества клубней картофеля.

Վ. Հ. Ղազարյան, Ս. Ա. Օջինյան

ԿԱՐՏՈՖԻԼԻ ՊԱԼԱՐՆԵՐԻՑ ԵՎ ՓՐԵՐԻՑ ՍԻԼՈՍ ՊԱՏՐԱՍՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ա Մ Փ Ո Փ Ո Ւ Մ

Ստեփանավանի շրջանը, որպես կարտոֆիլա-ճակնդեղացան շրջաններից մեկը, յուրաքանչյուր տարի անասնապահության համար առանձնացնում է զգալի քանակությամբ կարտոֆիլի պալարներ, որպես անասնակեր, սակայն առանձնացված մասսան լրիվ չափով հնարավոր չի լինում օգտագործել պահպանման ժամանակամիջոցում անխուսափելի կորուստներ տալու պատճառով:

Կարտոֆիլի ցանքերի բերքահավաքի ժամանակ փրերը չորացած են լինում և մինչև այժմ այն հնարավոր չի եղել օգտագործել որպես անասնակեր, իսկ ճակնդեղից ստացված տերեւներից օգտագործվել է չափազանց չնչին մասը:

Ահա այս խնդիրները պահանջ դրեցին զբաղվելու այն հարցով, թե ինչ մեթոդներով հնարավոր կլինի լրիվ չափով օգտագործել կարտոֆիլի պալարները, ցողունները, ճակնդեղի ցողունները, որպես անասնակեր, ոչ թե աշնանային մեկից երկու ամսվա ընթացքում, այլև ձմռան ընթացքում:

Կարտոֆիլի պալարներից սիլոս պատրաստելը: Կարտոֆիլը սովորական անասնակեր չէ. կարտոֆիլի առանձնահատկությունը կայանում է նրանում, որ նա շատ հարուստ է օսլայով, իսկ վերջինս խոշոր նշանակություն ունի անասունների կաթնատվության բարձրացման և ճարպերի կուտակման համար:

Անասուններին կարտոֆիլի պալարներով կարելի է կերակրել ոչ միայն հում կամ եփած վիճակում, այլև սիլոսացված վիճակում՝ զանազան կոշտ կերերի խառնուրդների հետ միասին:

1950 թ. հոկտեմբեր ամսում շրջանի Կուլթան գյուղի ընկ. Միկոյանի անվան Վարդարուր գյուղի, ընկ. Հարությունյանի անվան և Կիրովի գյուղի «Պրեդա» կոլխոզներում գրվեց կարտոֆիլի պալարների, հարդի և ճակնդեղի տերեւների խառնուրդով սիլոս, նախօրոք ցեմենտացված որոշակի մեծությամբ հորերում:

Դրված սիլոսը ինչպես քիմիական անալիզների, այնպես էլ կերակրման ընթացքում տվեց հետևյալ ցուցանիշները.

Միկոյանի անվան կոլխոզում եփած վիճակում դրված կարտոֆիլի պալարների սիլոսը քիմիական անալիզի ընթացքում ունեցել է ջուր 76,4 տոկոս, հում պրոտեին 2,5, ճարպ 0,5, թաղանթանյութեր 1,3 տոկոս, անագոս էքստրակտային նյութեր 18,3 տոկոս, մոխիր 1 տոկոս, չիցնոգ թթուներ 1,4 տոկոս, ցնցոգ թթուներ 0,8 տոկոս, ընդհանուր թթվությունը 2,4 տոկոս, PH—4,2 տոկոս, հոտը դուրեկան էր, գույնը բնական և բալերի թիվը բաց Միսինի եղել է 9:

Այսպիսի արդյունքներ տվեցին նաև վերևում նշված կոլխոզներում պատրաստված սիլոսի անալիզները:

Ինչպես ցույց տվեցին մանրազնին հետազոտությունները, սիլոսացված կարտոֆիլի պալարների կշռային բացարձակ կորուստները հասնում են 1—2 տոկոսի այն դեպքում, երբ սիլոսացված էր կարտոֆիլի մանր և կտրտված պալարները, որոնք տնտեսության այլ կարիքների համար չի

օգտագործվում: Սրան հակառակ նույնանման կարտոֆիլը հում վիճակում պահպանելու և կերակրելու ժամանակ ընդհանուր կորուստները հասնում էր 15—20 տոկոսի:

Ավելի հետաքրքրական արդյունքներ տվեց կաթնատու կովերին սիրտի կերակրումը. այսպես օրինակ՝ Միկոյանի անվան կոլխոզում առանձնացված 10 կաթնատու կովերին կերակրելու ժամանակամիջոցում չնկատվեց հիվանդագին ոչ մի դեպք, սիրտը ուտում էին մեծ ախորժակով և առանձնացված կովերի միջին կաթնատվությունը 5,9 լիտրից հասավ 10,4 լիտրի, 10 կովերի կենդանի քաշը բարձրացավ 9,3 տոկոսով:

Ինչպես վերևում նշվեց, կարտոֆիլի մասսայական ցանքերի բերքահավաքի ժամանակ, ցողունները և տերևները լրիվ չորացած են լինում, զրկված տերևների կանաչ մասսայից և անասուններին կերակրելու համար միանգամայն անպետքացած:

Այն հարցը, թե ե՞րբ օգտագործել կարտոֆիլի ցողունները կանաչ վիճակում, որ չլնասի պալարների բերքատվությանը, մենք առաջնորդվել ենք գյուղատնտեսական գիտությունների դոկտոր ընկ. Տ. Ս. Տեր-Սահակյանի ցուցմունքներով:

Այդ առիթով 1950 թ. Միկոյանի անվան կոլխոզում ամռան ամիսներում կարտոֆիլի աճման տարբեր ֆազաներում կատարեցինք ցողունների հունձ և ստացած կանաչ մասսան վաճրի բույսերի խառնուրդների հետ դրեցինք սիլոս:

Դրված սիլոսը ձմռան ամիսներում տրվեց այդ նպատակի համար առանձնացված անասուններին: Սիլոսով կերակրված անասունների մեջ ոչ մի բացասական փոփոխություն չնկատվեց, ընդհակառակը, անասունները սիլոսը ուտում էին մեծ ախորժակով:

Չափազանց կարևոր է նաև այն հանգամանքը, որ հնձած տարածության բերքը իր որակով և քանակով ոչնչով չէր տարբերվում ստուգիչ ցանքի բերքից:

Կարտոֆիլի փրերի հնձման աշխատանքները 1951 թ. շարունակվեց շրջանի Կուրթանի, Կիրովի և Ագարակի գյուղերի կոլխոզներում: Ստացված կանաչ մասսան վաճրի բույսերի որոշակի խառնուրդի հետ միասին դրվել է սիլոս, ձմռան ամիսներին կերակրելու համար:

Պետք է նշել, որ այս տարվա փորձերը ապացուցեցին, որ կարտոֆիլի հնձված տարածություններից կարտոֆիլի բերքատվությունը ոչնչով էտ չի մնում չհնձված տարածությունների բերքատվությունից:

Հնձված կարտոֆիլի ցանքերի, պալարների բիոլոգիական մի շարք հարցերի ուսումնասիրությունը շարունակվում է: Այսպիսով, կարտոֆիլի պալարների սիլոսացման միջոցով, տնտեսությունը հնարավորություն ունի կանխելու պալարների կորուստները պահպանության ընթացքում, բարձրացնելու նրա կերային արժեքը, ինչպես նաև սիլոսացման պրոցեսին մասնակցող կոպիտ կերերը՝ հարկը փափկում է և դարձվում է ավելի մարսելի:

Կարտոֆիլի փրերի հնձման ընթացքում ստացված սիլոսի մասսան միջին հաշվով կազմում է 150 ց., հասկանալի է, որ ընկ. Հարությունյանի անվան խոշորացված կոլխոզը, որը ունի 130 հեկտար կարտոֆիլի ցանք և սիլոսային մասսայի խիստ կարիք է գգում, տարվա ընթացքում կարող է ստանալ 1950 տոննա կանաչ մասսա, իսկ շրջանը 18000 տոննա մասսա, առանց իջեցնելու կարտոֆիլի պալարների բերքատվությունը: